

V torek, četrtek in soboto  
izhaja in velja v Mari-  
boru brez pošiljanja na  
dom za vse leto 8 gl. — k.  
za pol leta . . 4 „ — „  
za četrt leta . . 2 „ 20 „  
**Po pošti:**  
Za vse leto 10 gl. — k.  
za pol leta . . 5 „ — „  
za četrt leta 2 „ 60 „  
Vredništvo in opravništvo  
je v gosposkih ulicah  
(Herrengasse) št. 117.

# SLOVENSKI NAROD.

**Oznaila:**  
Za navadno dvestopne  
vrsto se plačuje . . . t  
6 kr., če se natisne 1 kr. t  
5 kr., če se tiska 3krat,  
4 kr., če se tiska 3krat-  
veče pismenke se plača-  
jejo po prostoru.  
Za vsak tisek je plačati  
kolek (štampelj) za 30 k  
Kopirski se ne vračajo,  
dopisi naj se blagovoljno  
frankujejo.

Št. 94.

V Mariboru 10. novembra 1868.

Tečaj I.

## P. n. našim bralcem.

Vrednik in tiskar našega lista sta tožena zaradi članka „Tujčeva peta“ v 73. št. „Slov. Naroda“ pregreška proti javnemu miru in redu po §. 302 k. z. in §. 28. tiskovne postave, vrednik po okoliščinah tudi le zaradi prestopa po §. 32 in 33 tisk. postave, oziroma po čl. III postave 15. nov. t. l., št. 142, §. 1., 4. in 5. Konečna obravnava je odločena 9. dan decembra meseca t. l. pred okrožno sodnijo Celjsko.

V nedeljo, 8. t. m. je bil podpisani vrednik zopet pred mariborsko okrajno sodnijo poklican, da bi imenoval pisatelja uvodnega članka: „Po deželnih zborih II“ in pa dopisa „od Save“, oboje tiskano v 84. številu „Slov. Naroda“. Nad nami se torej že zbirajo oblaki za novo nevihto, predno je razlila prva svojo poplavo čez nas. „Slov. Narod“ bo tudi v teh okoliščinah vredovan po starem programu. Da bo moral marsiktero lastno besedo in misel zamolčati, razvidno je že iz obzira da se ohrani tudi zaneprej s toliko žrtvami ustanovljeni list. Kjer nam bo nevarna, lastna, svobodno izrečena misel in beseda, vedeli jo bomo poiskati drugod, in jo priobčili v smislu našega programa, tako da našim čestitim bralcem iz tega našega stanja ne bo izvirala nikakoršna škoda. Sicer pa smo si svesti, da vsaka reč le nekoliko časa trpi!

## Federacija.

„Doma in na tujem se trdi, da narodna opozicija Avstrijo podira, in da bi morala habsburška monarhija propasti, ko bi ta opozicija zmagala, vzlasti, ko bi obveljala federativna osnova države. A ne to, ampak ravno nasprotno je resnica. Narodna opozicija ne vodi k razpadu, ampak le k naravnemu vredjenju, k organskemu združenju. S tem, da za svojo narodno samostalnost avstrijski narodi v opoziciji stojé, s tem kažejo, da se jim še mogoče zdi, da se jim njih narodna samostalnost v tej državi ohrani, in s tem, da si prizadevajo, to dejansko doseči, kar se jim mogoče zdi, s tem dokazujejo, da hočejo v tej državi ostati, s tem na to delajo, da se ohrani celokupna Avstrija. Saj tudi nemški Avstrijci v opozicijo stopijo, kedar si hočejo svojo narodno samostalnost varovati in pri tej opoziciji vselej trdijo, da hočejo s tem Avstrijo ohraniti. Vsa narodna opozicija ima torej namen, storiti, da ostane celokupna Avstrija v istini še mogoča; edino sredstvo k temu pa je svobodno zedinjenje, t. j. federacija enakopravnih narodov. Federacija že zato ne more pomeniti avstrijskega razpada, ker ta Avstrija nikdar nič drugega ni bila, nego federacija. Narava in zgodovina ste habsburško monarhijo ustanovili na federativni podlagi, in Avstrija je le toliko krepka stala, kolikor je ta svoj naravni in zgodovinski značaj v časih imela; v istem trenutku in v istem razmerju pa, ko se je s centralizujočimi poskušnjami grešilo proti naravi in zgodovini, na dan se je sklicala nevarnost, da država razpade. Zatorej je narodna opozicija v istini skrbela, da se Avstrija ohrani; centralizujoče hrepenenje po gospodarstvu pa jo je gnalo propadu v žrelo. Federacija je svobodno organsko zedinjenje; centralizacija samo mehanična zveza. Vsaka država pa, ki hoče imeti pogoje življenja za sebi, mora biti organizem a ne samo mehanizem; tembolj potrebno, neobhodno potrebno je to za državo, ki je kakor Avstrija sestavljena iz zgodovinsko samostalnih držav. Kako slaba in hirajoča je samo mehanična edinnost, kazala je Avstrija v strašnih dogodbah najzadnje svoje zgodovine:

samo površni pogled pa že kaže, da bi bila Avstrija v svobodnem organskem zedinjenju tako močna, da bi se njena moč ne mogla nikdar zatreti. Bedasto je, ako kdo trdi, da bi ne bilo mogoče vladati federativno Avstrijo. Federacija ne spodkopuje svobodnega vodstva svobodnih narodov, ona le uničuje gospodarjenje po birokratičnih šegah, po parlamentarnih kopitih.

Vsi centralisti ti- in onkraj Litve na laž stavijo svoje besede po svojih delih. Dunajski centralisti hvalisajo pogodbo z Ogersko, češ, da je Avstrijo rešila in jej zopet opomogla, a vendar je očevidno, da ta pogodba drugega ni nego federacija, ob enem pa hudo obsojuje federacijo, češ da bi ona ravno isto Avstrijo na male kose razdrobila. Peštanski centralisti so ravnokar sklenili s Hrvaško ravno tako federativno pogodbo, o kateri trdijo, da jim bo državo okrepčala; v istem trenutku pa kriče, da je federacija velika nevarnost. Kar pa je dobro v sedanjem razmerju med Avstrijo ter Ogersko in Hrvaško, to bo popolnoma blagoslovno za vso habsburško narodnostno državo, kedar bodo te dobrote vsi narodi uživati smeli.

Iz napačnih pojmov se izpeljuje, da si prizadeva današnji čas napraviti velike ednotne države. Res je, da je treba velikih zedinjenih držav; a te se ne smejo delati po azijskem načelu uniformirane centralizacije, ampak v smislu svobode po svobodni asocijaciji, kakor se sploh čudeži našega časa godé le na podlagi asocijacije. Zatorej so se tudi vsi bistroumi, pravični in resnično svobodni politikarji izrekli za federacijo. Zastoj se nape- njajo politikarji zastarele šole in državni mehanični šeg proti federativnemu načelu; to načelo vendar od dné do dné bolj obveljava. Celo v Franciji, ki je pravi — seveda odstrašljiv — izgled centralistične države, hrepené vsi razumni politikarji po decentralizaciji. Najrazumnejši in najblagejši politi- karji velike francoske revolucije, Žirondisti so bili federalisti. V Angliji spo- znava svobodomiselná stranka, kako potrebno je približati se Ircem s tem, da se jim marsikaj dovoli v smislu federativnega načela. V Nemčiji je za svobodno federacijo vsak politikar, kteremu niso pruske puške na igle izstre- lile možganov iz glave in srca iz prs. Zadnja mehanična edinnost, edinost italijanska se bo na sram postavila, ako se v kratkem ne umakne federa- tivnemu združenju. Španjci hočejo svojo centralizovano monarhijo spreme- niti v federativno republiko. Švica in severna Amerika napredujejo s federa- tivno ustavo, da se je res čuditi njuni moči in prekrepekmu življenju.

Le hinavec in hudoben ovaduh more trditi, da je federativna ustava le v republikah na svojem mestu. Ravno nasprotno; monarhična država ima memo republikanske mogočno poroštvo več, da se država obrani in da na- preduje. Skupni monarh je združenim narodom vedni varuh mejusobne edino- sti, varuh ki je vzvišen nad neslogo in stranke; kar same na sebi družijo dejanske koristi, to nahaja svoj zaščit v osebi državnega vladarja.

In resnično kaže zdravo oko, da vse to velja posebno o Avstriji. Za Avstrijo je federacija naravno organsko združenje, vsaka centralistična po- skušnja pa je toliko kakor razpad.“

(„Reform.“)

## Govor poslanca L. Svetca

v 140. seji državnega zbora o postavi, s katero se določujejo časne in krajne izjeme od veljavnih postav. (Po stenograf. zapisniku.)

Osnova postave, katero imamo denes v pretres pred seboj, ima po mojem prepričanju zelo dvoumno pomenljivost in je nevarna ne le našim svo- bodnostnim ustanovam, ampak tudi ustavi sami. Denes hočemo vlado po-

## Listek.

### Brighton. [Izv. dop.]

Angležki gosti so se zdaj malo po malo s kontinenta pomeknili, ve- liki truš in bruš v Baden-Baden, Humbergu, Wiesbadenu in drugih takošnih mestih za letne zabave in razsipanje se je polegél; planine švicarske je sneg pokril in mnogo lepih dolin poplavlila povodenj, zato hajdi nazaj vse v zeleno Britanijo, ktera zdaj po svoje ugodnosti razvija. Angleži, da si svojeglavni se nikakor kontinentalnih prijetnosti ne branijo; naučili so se in vedo bolj ugodno življenje uživati, nego kter drugi narod. Res, da njih velika mesta so polna tvornic in dima, kar brezposelnim lepužnicam in lepužnikom po- sebno ne ugaja. Pa zato ima zdaj angležka tudi mesta, ki so navlašč za „ugodno življenje“ pripravljena, v katerih ni fabrik, ne dima, ne črno- be, ne poslovanja in ropota, temuč snažno poslopje za posloppen, greda za gredo, sprehajališče za sprehajališčem, ter muzika, ki igra na vseh oglih od ra- nega jutra v pozno noč. Takšno izvoljeno mesto je Brighton (zg. brajtn). To mesto je zdaj najbolj „fashionable watering-place“ za primorsko življenje in morsko kopanje. Jesen in sicer bolj pozno je tukaj naj večja saison; Lon- donske viši svet se skoro po največ sem preseli, da tukaj čisti morski zrak diše, se v morji koplje, in po promenadah za pešce, jezdece in vo- zove, sebe, svoj blišč in bogatstvo razkazuje. Da, lepota in bogatstvo se v Brightonu pokazuje v obili meri; v obče se more reči, da Angličanke so res krasne in posebno lahko jih je opazovati po takšnih kopeljskih mestih, ki so prave izložbe za lepi spol. Da si se Champs Elysées mnogo ponašajo in po celem svetu slove, vendar morem reči, tam nisem ni malo ni toliko lepote

in lišpa videl, kakor v saisoni v Brightonu na promenadah tik morja. Morsko kopanje je tukaj zelo na modi ali „fashionable“ in Angličanke imajo gotovo še bolj vročo kri nego Italijanke, ker kopljejo se še zdaj konec oktobra in po- četek novembra, da si hladni veter piše in brije, prosto v morji. Bilo je tukaj nekoliko dni res tako neprijetnih kakor v Primorji kedar burja piše. Navrh imamo še vedno velik pritok in odtok morskí, kterega v jadranskem morji ni, tukaj pa je v vetru zelo silen; pa vendar vse to strastne kopalca in kopalke ni prestrašilo. Kopanje in plavanje v morji je tudi kaj prijetno in človek, ki le nekoliko plavati zna, to posebno lahko živa, kedar je morje malo burno. Pri tem se ogreje in res ni mi bilo kedaj kopanje v vročem poletju bolj ugodno, kakor zdaj tukaj plavanje v pozni in hladni jeseni. Ena stvar je pri tem angležkem kopanju posebna, kar bi človek, ki toliko o an- gležki sramežljivosti sliši, skoro ne verjel: možki se kopljejo pred promena- dami, ki so polne ljudstva, celo v „puris naturis“; pa kaj zato, saj stari Saksoni in Normani se tudi niso inače.

Cerkvene zadeve se na Angležkem vedno bolj in bolj motajo in vo- zlajo. Umrl je še k temu arhibiskop Canterburyški, papež anglikanski, alte- rius orbis Papa, kakor bi ga Angleži radi imenovali. Rajnik cerkveni glavar dr. Longley je bil izvrsten človek, mnogo se mu hvala poje, zato bode Disraeli zdaj težko nalogo imel vrednega vrstnika in naslednika najti in na arhibiskop- ski stol postaviti, posebno v tej dobi, ko tolika nevarnost anglikanski cerkvi proti Brightonu, pa je zdaj zaradi cerkvenih komedij angležkih najznameniteje mesto; tu biva prvak anglikanskega ritualizma, duhoven Purchas. V njegovi cerkvi se opravlja služba božja celo po katoliškem ritu, prav kakor v kato- liški cerkvi slovesna velika maša. S tem, da se inače protestanta imenuje, službo božjo pa po katoliški opravlja, druge protestante strašno srdi, piše

oblastiti, da sme v gotovih slučajih najvažneje temeljne postavbe avstrijskega državljana popolnoma ali le deloma ob veljavo dati. Zelo se bojim, da s tem glasujemo za postavbo, ki nas vpravlja o nevarnost, da se nam pri drugih durih, ktere hočemo ravne v nove stene ustavne stavbe narediti, zopet izmuznejo in pogubé temeljne pravice, ktere smo lansko leto s tolikim prizadevanjem in toliko težavo pri enih durih pod streho spravili. Da ta nevarnost ni samo domišljevana, vidi se že iz 1. §. pričujoče postavbe, na ktere ga Vas posebno opominjam, ker so njegove besede popolnoma nedoločne.

Prvi slučaj, v katerem se smejo temeljne pravice ob moč deti, je po tem §. vojska. O tem nočem obširneje govoriti. Drugi slučaj so „notrajni nemiri“. Kaj so notrajni nemiri? Mislim, da niso vsi notrajni nemiri po tem, da bi se smeje zaradi njih temeljne pravice ob moč devati. V primerljaj notrajnih nemirov Vam navedam tepeže v krčmi ali delavske nerednosti in vprašam: Ali so ti nemiri po tem, da bi naj se temeljne pravice odpravile; kar bi se po besedah te postavbe zgoditi smelo. Saj smo letos delavskih nemirov doživeli n. pr. v Belgiji, a vendar ni bilo slišati, da bi se bile zato temeljne postavbe odpravile. Nadalje veli osnova: „spletke, dovolj obširne, da spravljajo v nevarnost ustavo in osebno varnost“. Kaj so „spletke?“ To je beseda, ktero je iznašel nesrečni absolutizem, pod ktero si je tudi mislil, kar si je hotel.

Na mnogih straneh sem pozvedaval, da bi dobil definicijo besede „spletka“, a nihče mi ni mogel postreči nego z nedoločnimi razjasnili. In kaj je nadalje „dovolj obširno?“

Ali je izjema že opravičena, če nastanejo n. pr. ustavi nevarne spletke v kaki vasi, ali v 2 vaseh, ali v kakem okraji, ali v kateri deželi; kje imamo tú prave meje? Iz tega je videti, da se po teh postavinih besedah morejo osnovne postavbe tudi zaradi najmanjše homatije ob moč deti. Na dalje se bere: „Ustavi nevarne spletke“. Ustavi je nevarna tudi najbolj lojalna opozicija. Ali je to že razlog, da se smejo ustavne temeljne pravice ob moč deti? . . .

Torej iz najmanjšega razloga zaradi takega tepeža smo že v nevarnosti, da se ob moč denejo vse temeljne pravice, kar jih osnova našteva, med temi zlasti važne postavbe o osebni svobodi, hišni pravici in tiskovni svobodi.

Veliko večja pa postaja nevarnost, ktero ima ta osnova postavbe v sebi, ako se ozremo na našo sedanjo kazensko postavbo. Tudi to postavbo smo podedovali in prinesli seboj iz absolutistične dobe, tudi tu imamo postavbo, ki je v svojih določilih tako nejasna, tako nedoločna, da se more vse pod nje spraviti. Tako n. pr. je istina, — dasiravno ne povsod priznana — da nemško čanikarstvo prečesto prav silno Slovence zaničuje in vendar še nismo doživeli, da bi se bilo v tem obziru kaj storilo proti nemškemu čanikarstvu. Tako sem n. pr. preteklo poletje bral članek v stari „Pressi“, kteri je — da tako rečem z brezprimerno brezobzirnostjo napadal Slovence. Vsled tega sem šel k njegovi ekscelenci g. ministru Bergerju, da bi se bil zaradi tega pritožil, ker sem menil, da je stara „Presse“ oficijozen list. (Veselost). Primerilo se mi je, da Nj. ekسل. ni bilo doma, zato sem šel k Nj. ekسل. gospodu ministru notrajnih zadev. Tu sem britko tožil o izrazih Pressinih; Nj. ekسل. pa mi je zagotovila, da „Presse“ ni oficijozen list, da torej vlada v tej zadevi ni ničesar kriva.

Pustil sem na to celo reč v miru. Kaj pa se je zgodilo v Ljubljani, kjer so članek tako sodili kakor jaz in kjer je slovenskim koristim služel časopis „Triglav“ na omenjeni članek odgovoril in kakor pravijo z enako mero meril? Mahoma je imel državnega pravdnika na vratu in res so ga kaznovali s 5—6 mesečnim sedéžem, med kterim se ima vsak teden enkrat postiti. To različno postopanje je morebiti malostna stvar, opomnil pa Vas bom na nekaj drugega. Znano Vam je, kako se je postopalo pod sistemo grofa Belcredija proti časopistvu. Tudi takrat je bilo dovolj opozicije, tudi takrat se je vlada napadala in z vsemi sredstvi spodbijala in vendar nismo imeli tiskovnih pravn. Dandenes pa, ko se pravi, da so se naše razmere zboljšale, imamo samo na Českem, kakor nam je nedavno pravil g. minister notrajnih zadev v odboru, več nego 100 tiskovnih pravn zaradi zločinov, nad 100 zaradi prestopov in Bog vedi koliko še drugih tiskovnih pravn v obrav-

navanji. Kazenska postavba, po kateri se more tako različno postopati, ni dobra in ne more biti porok ustavnim ustanovam.

Razen tega Vas hočem še opomniti na kazni, s kterimi se zdaj na Českem kaznuje, tam se prisojujejo kazni, o kakoršnih se za Bachove in Schmerlingove dobe ni nikdar čulo. Pravosodje, ki more hoditi tako različna pota, gotovo ni dobrovedjeno. Kako daleč pričujoča osnova segati more, razvidno je iz učinkov, ktere je začasna izjemna postavba napravila na Českem. Zaj nam je znano iz javnih listov, kako se je ravnalo zadnja dva tedna s českim časopistvom: ustavljali, konfiskovali in poštno prevažanje so mu prepovedovali, da so ga skoraj uničili in če bo še nekoliko časa tako trajalo, imamo v českem časopistvu tabula rasa. Meni se pač ugovarja: kjer je vse to obrneno proti Čehom, nič ne škoduje. Toda pomisliti je: Hodie mihi, eras tibi! Morebiti mi porečete: Naj spodobneje piše česko časopisje, pa se mu kaj tacega ne bo zgodilo. Ali po besedah te postavine osnove, kjer samo ustavi nevarne spletke zadostujejo, da se ustavi tiskovna svoboda, lahko se bo pestilo česko časopisje, ko bi se tudi obleklo v praznične rokavice. Nato mi bojda zopet ugovorite: „Saj imamo odgovorno vlado in to nam je poročstvo, da se ne bodo presegale postavne meje“. Po mojem mnenju nam tudi odgovorna vlada ne daja poročstva, ker je vlada sicer drž. zborna odgovorna, a ima ob enem tudi pravico razpustiti državni zbor, kteremu je odgovor dolžna. Ko bi se parlament razpustil, nastanejo agitacije proti vladi, nastanejo spletke in prilika je izdati izjemno postavbo in potem je mogoče, da se pod temi izjemnimi postavami vrše nove volitve in da se napravi popolnem drugačen parlament.

Tudi to naj nas ne tolaži, da je sedanja vlada liberalna, kajti iz tega, kar sem Vam pravil iz Belkredijevih časov, lahko sprevidite, da je vlada v teoriji lahko prav liberalna, da se pa v istini kaže zelo neliberalna.

Kaj pa da se mi z ministerske klopi ugovarja: Sodnije so zdaj neodvisne, in ministerstvo nima nobenega upliva do sodnij. Ne dvomim o tem, a to me vendar ne tolaži, kajti one sodnije, ki so denes tako brezobzirne proti Čehom, ravno iste sodnije lahko jutri z isto brezobzirnostjo potopajo proti Poljakom in Nemcem. Zakaj vse pa zdaj gre? Rekel sem že: Osebna svoboda, hišno pravo, društveno in zbornsko pravo, celo tiskovna svoboda je v nevarnosti in veste, kaj je to, ako je tiskovna svoboda v nevarnosti. V tem obziru naj Vas le opomnim na izrek onega imenitnega Angleža, ki je rekel: Vzemite mi vse postavbe o svobodi, vzemite mi ustavo, a pustite mi tiskovno svobodo in nazaj si bom priboril ustavo! S tem nihotel drugega reči, kakor da je ustava brez tiskovne svobode brez vsake vrednosti.

S tem sem menda pokazal nevarnost, ktero si nakopujemo, ako denašnjo postavbo tako sprejememo, kakor je osnovana. (D. d.)

## Dopisi.

○ Iz Ljubljane. —r— [Izv. dop.] Grešil si „Sl. N.“ in grešil je tvoj „klerikalen“ dopisnik, moj neznanji mi kolega, ki sta pisala, da vlada z namestniki ni naše slovenske reči še nikdar podpirala. Grešil, da si imenoval Šlojsnika „einen pravičen mož“. Če ne veruješ, beri „Tagblatt“, on je djel. In če ta je volja pojdi tje, kjer je on in pokoro delaj, zakaj tam se veselé onega grešnika, ki k njim pribeži bolj kakor devet in devetdeset pravičnih in da si „policajkomisarja“ radi pitajo s tem imenom, vedó v svojem srci, da brez policajev razne baže, kteri so glavé njih dragih, bi precej utihnili v naši deželi. Pa to še ni konec modrosti ljubljanskih Nemcev (?) v Blatni vasi. Oni so čez noč iznašli, da vsa slovensko gibanje ni nič, da je pa nasprotno Tagblattovo gibanje ogromno, kar spričujejo peticije iz dežele in veliko politično društvo uradnikov v Ljubljani. Vse resolucije niso resolucije, ni v Ljutomeru, ni v Žavcu ni v Šempasu, temuč samo „hrum“ klerikalni. Samo kar dajo gospodje, ki so se v Nemčiji učili narodne potrebe kranjskega ljudstva poznovati, tiskati, to je ljudska misel, ti delajo za narod in ti se vladi priporočajo naj ne misli, da niso veliki. Vse, kar mi delamo ni nič. Naš kmet želi, pravijo, po nemščini, kakor žejen jelen po studenci.

in kriči se povsodi proti temu postopanju in ubogi Purchas potrebuje policije, da more po svoje misliti. Strastna drhal ga preganja, kakor „brata Ignacija“ v Londonu. Angležki „mob“ (najnižji ljudstvo) je v svoji razuzdanosti res takojšna kanalija, da ni lahko kde na kontinentu bolj sirove drhali najti.

### Gospodu J. P. z Gorenjskega odgovor.

Kdor je v 93. listu tega časopisa pretres moje „Besedice o Matici“ prečital, ta je opazil, da se moj kritikar z mnogimi mojih nasvetov soglašá. Tako n. pr. obsojuje sedanjo sestavo Maticinega odbora, tirja z menoj naj si predsednika Matici zbor izbira, naj se delovanje Maticice tudi na umetnosti razširi. Različne odseke maticinemu odboru, kakoršnih jaz nasvetujem, tudi on tirja, jih potrebnost dokazuje. Moj kritik imenuje z menoj sedanjo sestavo odborovo „centralistično“, pravi celó, da odbor „dela včasih preveč v osehah“, in govori o več enakih rečeh gledé na odbor. Le v eni važni stvari, o delokrogu zbora, ni z menoj enih misli in potem še v nekterih malenkostih ne — in pri tem soglašam z glavnimi točkami moje „Besedice“ koliko togeto, koliko hudojanja na mene! Čemu toliko hrupa, ako se je moral mojemu sodu v tolikih točkah podvreči? A quói donc tant de zèle?

Ko bi moj kritik bil razven mojih nasvetov sam kaj pozitivnega nasvetoval, kar pa ni; ali pa, ko bi bil one mojih nasvetov, s kterimi se ne soglašá, kakor se mu je spodobilo, s pričnami ovrget, jaz bi mu bil za oboje hvaležen, ker bi me bilo veselilo, slišati modro kritiko o mojih prizadevanjih. Ker pa moj kritik tega obojega ni storil, zato ga hočem po vseh krivih stezah, po kterih se zavija, slediti, ter njegove dokaze in mnenja ne koliko osvetliti.

V uvodu se naš Gorenjec hučuje na kritikarje. Kar tu govori

zoper kritikarje, to velja tudi o njem samem. Godi se mu kakor medvedu, ki je panj, na kateri je privezan bil, črez skalovit breg v jezero metal, da bi se mu omaščeval, in tako le sebe pogubil. Da je „Glasnik“ prenehal, to pripisuje tudi kritikom, kakor da bi g. Janežič pravih vzrokov prenehanja ne bil očito povedal!\*)

Začeni govoriti o spremembah Maticiñih pravil toži naš kritik, da so se pravila že tako dvakrat morala predelati. „Kam pridemo, pravi, če bomo pravila zmerom le spreminjali in spreminjali?“ — Iz tega predelovanja bi se bil mogel moj kritik osvedočiti, da morajo pravila v resnici pomenjkljiva biti, da se bodo tedaj morala tako dolgo predelovati, dokler bodo tirjatvam časa zadostovala. Zato bi naj pametni ljudje skrbeli, da se to raje preje ko sleje zgodi. Se vé da, po logiki našega kritika je to, kar se je dvakrat že krivo storilo, po tem samo že dovršeno in večkrat predelovati, dokler bo dobro, tega Bog varuj! Saj naš kritik priznava sam, da sedanja sostava v marsičem ne zadostuje, ali po njegovem naj vse ostane, — ker se je že dvakrat popravljalo? Kam bi svet s tako lenobo prišel?

O tem, kaj je parlament, ima moj kritik čudne misli. Jaz sem v IV. „Besedice“ Maticiñi zbor imenoval „literarni parlament“. Moj kritik ne vé, da ima parlament svoje ime odtod, ker se v njem govori. Kaj je tedaj Maticiñi zbor drugega? Po mislih mojega kritika, kteri še nima dozorelega pojma o tem, kar bi občni zbor Maticice imel biti, kakor tudi po smislu pravil bi naj bil Maticiñi zbor ne govorišče, ampak molčišče, v kterem bi sami odborniki nekoliko o vspehu in groznem napredku Maticice prodikovali, „povabljeni“ udje pa, kakor menih z glavami prikimavali. Jaz bi rad vedel, kakov si on misli zbor. Naj bi bil povedal, čemu prihajajo Maticiñi

\*) Kar se „Glasnika“ tiče, vemo da bo oživel, ako bo materijalne podpore. Vr.

Pri taborih pa vendar živio-kriči slovenskemu govorniku; ali tega kmetovega greha je kriv samo klerikalec g. Luka Jeran in njegovi naročniki, oni g. Jeran, ki „Danico“ izdaja in za ktereja je tagblatovcem neznano žul, da se ni rodil v judovskem hramu v Pragi, da bi bil potem namestu „Danice“ izdajal v ljubem in predrazem, na Kranjskem v nevarnosti stavljenem nemškem jeziku kako „zeitung für jüdische interessen“.

„Slovensko časopisje zdaj priznava važnost nemškega jezika, ker spregleduje, na kako napačno pot se je z nepopularno postavo zastelalo“. To so besede omenjenega lista. Mi bi radi vedeli kateri slovenski list je kdaj rekel, da nemški jezik, kot jezik ni važen? Dalje kje je najmanj vzrok v slovenskem časopisju, da bi se smelo soditi, da spoznavamo „napačno pot nepopularnih postav“? Ali se ni nasproti izgovarjalo, da nam je še premalo danega z ono postavo, da nismo še odrajtani? Naj se polemizira tudi v Blatni vasi bolj pošteno, naj se naše tirjatve nikar nepošteno ne sučejo, naj se ne podklada namenov, katerih ni. Če Dežmanje nimajo nič srca za jezik svoje matere in svojih očetov, temu ni pomagati, ljubezen do domačega se ne da vcepiti. To pa menda vendar smemo tirjati, da se naše zahteve lažnjivo ne zavijajo.

6. novembra se je bila sešla ena teh „velikost“, na ktere se v onem listu prosi, da bi vlada obračala oči, namreč društvo ljubljanskih Nemcev ali kakor se imenuje „konstitucionalno“. Sklenila se je 1. resolucija naš zbor da državni zbor direktne volitve iz ljudstva, ter da se število udov drž. zbora pomnoži. Če bo, ako se direktne volitve res vpeljejo, (ne iz impulsa tega društva, tega ravno ne mislimo), nemštvo na Slovenskem kaj pridobilo, to je še le vprašanje. Istina je, da smo Slovani zoper nje, ker smo federalisti, tega ne tajimo. 2. Neki g. Dimitz, koncipist (to se ve Nemec iz rodu Markomanov) je govoril o Sloveniji. Kar je mož o tej ideji čeval, nabrano je slabo in površno iz slov. časopisja zadnjih časov. Da si ravno ni bilo v njegovem govoru ni dovtipa ni humorja, vladala je v političnem torej resnem društvu vedna veselost („heiterkeit“) kar je znamenje prav pomenljivo. Dimitz je obligatno lil tudi solzo po Nemčiji. „Nemški, italijanski, francoski Švicar je ponosen na svojo domovino, — tako naj bo tudi Avstrijan“, kliče g. Dimitz patetično. Ali gospod Dimitz je nam in svojim bravo-kričeval dokaz dolžan ostal, da tudi mi v svobodni Švajci živimo. Da je Slovenija nemogoča je ta veliki mož z eno afirmacijo dokazal. Sicer pa same neprebavljene in slabo razumljene fraze. — Za njim vstane kranjskega slovenskega naroda uganka Dežman, on ki enkrat trdi; da mu je naroden razvoj slov. naroda tudi na srcu, ki je enkrat uspešno sam delal za to, ki pa zdaj dela za germanizacijo in konserviranja stanja, kakoršnega smo imeli od nekdanj t. j. za nemško prevladanje na Slovenskem. O njegovem govoru prihodnjič če bo prilika obširneje. Dokazoval je iz posameznosti, iz malosti, da celota ni mogoče. O mejah dozda mi nismo še govorili, temu v prvo nam je za idejo, za priznanja principa in ko bomo to dosegli, potem bo na mestu še kaj drugega. Slovenci se kot narod zedinimo, ali poginemo. Dežmana in njemu enacih sinov naše drage domovine ne bo že, ideja, ali vrsnična ali še ne vrsnična pa bo živela, in ko bi svojo mater pozabil-Dežman razrazil se na stotine! Opomnimo da je nek g. Engländer zatrdil, da ga je Dežman spreobrnil, kajti po dr. Vošnjakovem govoru v štajerskem zboru je drugače mislil. — Dr. Kaltenecker je govoril z državno pravniškega stališča zoper zedinjenje Slovencev. Ali njegova državnopravna modrost se suče v kolobarji negacije tega, kar njemu in njegovim ne pristuje in v nerazumljenji naših teženj, in tirjatev zdanjega stoletja. Tudi med njegovim govorom je vladala „heiterkeit“. Na koncu je še Dežman malo vzdihnil in popridigoval edinstvo in slogo. To se ve, da bi mi to edinstvo in slogo plačali drago s tem, da bi vse v peč vrgli, kar smo že dobili, da bi svojo slovansko narodnost zatajali, kakor jo on djansko taji, da bi bili odpadniki. Dokler pa bodo imeli Slovenci zdravo pamet, vedeli bodo kako jim je delati in znali bodo možé ceniti, ktere nenasitena častilakomnost odvraca od njih.

**Iz Vojnika.** V nedeljo, t. j. 13. sept. so naši domači dijaki napravili gledišče v g. Pečarjevi hiši. Igrali so: „Pijance“, šaloigra v treh djanjih. Igra se je v splošno veselje in zadovoljnost izvršila. Po igri so

udje vsako leto v zbor; ali samo računov zasliševati in voliti, ali pa še čemu drugemu. Se ve da, kedar človek o parlamentu nima pravega pojma, tedaj tudi z Matičnim zborom ne bo vedel kaj začeti. Na kaj pa sem jaz mislil pisaje: „Matični zbor bodi Slovincem parlamentarna šola“, to je tako jasno, da še otrokom ne bi trebalo razlagati se. Kdor pa je zvijsačen, ta se ve, da bode moje besede sem in tje obračal, da bi iz njih kaj vode na svoj mlin izžel.

Ker moj kritik tega, kar sem jaz o delokrogu zbora povedal, ali res ni razumel ali pa le ni hotel razumeti, zato ga moram podučiti. Ako sem jaz zboru presojevanje „nagrada“ in „knjig“ prilastil, gotovo nisem mislil, da me bode kdo tako razumel, kakor moj kritik, namreč kakor da jaz hočem, da bi zbor posebej vsako nagrado in vsako knjigo določeval in presojeval. Mojega nasveta smisel je le ta: naj zbor načela določuje, po katerih naj se nagrade delé in knjige izdajajo. To je po mojem mnenju tako storiti, da zbor izreče: takošnje in tolike nagrade odobrujemo ali za prihodnje leto dovoljujemo; takošnje knjige in toliko knjig odobrujemo in za prihodnje leto tirjamo. Tako bi zbor opravljal oblast gospodarja. Knjige, štipendije, nagrade itd. bi pa zbor določeval po potrebnosti naroda slovenskega in po denarni zmožnosti društva, kar se samo ob sebi razumeva. O vrednosti, pripravljanju, tisku itd., knjig posebej, to vidi vsak otrok, ne more zbor, ki se le enkrat v letu shaja, določevati. To je moje mnenje, ktero je lahko posnel vsaki mojih čitateljev, kateri je pazljivo in resno moje nasvete pre-mišljeval.

O samostojnih predlogih v zboru, kateri se mojemu kritiku zdé pravi „direndeji“, bi bilo odveč še več govoriti. Kdor teh pravic za ude ne tirja in kdor je tem nasproten, ta res matičnarje ima za negodne otročnjake.

zapeli g. dijaki z navdušenostjo mnogo slovenskih čveterospevov, ter pokazali svojo izurjenost v petji. Ploskanja ni bilo ne konca ne kraja, in več pesem so morali po dva- trikrat ponoviti. Veselico je s svojo nazočnostjo počastilo veliko kmetov, gospodov in gospá iz trga in bližnje okolice. Plesa in drugega radovanja tudi ni manjkalo. Res prehitro nam je vesela noč izginila! — Želimo, da bi take veselice skušali povsod rodoljubi na noge spraviti, kajti ni samo veseljevanje kar se doseže s temi, temuč mnogovažnejše je to, da se širi ljubezen do domačega, do lepega petja in budi tako domoljubje, ktereja nam je v denasnjih časih tako zelo treba. Gibljimo se povsod, v malem in velicem.

**Iz Dunaja, 6. nov. [Izv. dop.]** (Državni zbor 142. seja.) Dnevni red je nadaljevanje specialne debate o izjemni postavi in sicer §. 10., ki določuje, da naredbe te postave nehaljo, kedar njeni vzroki nehaljo, in da ima celotno ministerstvo državnemu zboru, če je zbran precej, ali pa kedar se snide, vzroke razložiti, zakaj so se te naredbe storile.

Dr. Toman se oglasi in pravi, da bi zbornica bila nedosledna, ko bi ta paragrafa potrdila in bi škodovala materialno. Če ima vlada kot izvršilna oblast po §. 9. in 10. pravico tirjati da se izjemne naredbe (zdaj za Česko) kot opravičene spoznajo, čudno bi bilo, denes to za opravičeno potrditi, česar enacega bi po tej postavi v prihodnje ne mogel državni zbor za neopravičeno spoznati.

Poslanec Kuranda nasvetuje spremembni pristavek: „Ako ena izmed obeh zbornic storjene naredbe kot neopravičene spozna, imajo se, ako so še v djandji, nemudoma obveljavo deti“. Ta svoj predlog podpira Kuranda rekoč: Nas vse spreha neko neprijetno čutje pri obravnavanju te postave. . . . Mi se ne moremo odreči dolžnosti, meje staviti, napačnemu rabljenju postav, ktere smo težko priborili. Mi samo vemo, da tukaj na mizo nosimo, da ne vemo, kdo se bo k njej vsel; mi ostrimo meč, pa ne vemo kdo ga vtegne v roko vzeti in ako ga morla ne bo zopar nas, zoper državni zbor obrnil. Prihodnost je knjiga s sedmimi pečati zapečatená. . . . Izvršilno oblast imamo še le mi določiti. Zato dovoljujemo oblast le tako, da je lahko ustavimo, kedar se napak rabi. Govornik dalje pravi, da z nezaupnicami do ministrov ne hasni, kakor zgodovina uči, da torej to namestu njegovega nasveta ni dovolj. Ministerska odgovornost je na slabih nogah, ker je dolgotrajna obravnava, med ktero ministerstvo dalje vlada. Kar se tiče dovoljenja davkov in vojakov, se o poslednjem ne zna, kako daleč se more rabiti, kakor kaže prihodnje namenjena brambovska postava. Da bi kak parlament davkov ne dovolil, to se malokdaj zgodi, ker je obrneno zoper ohranjenje države. Kdo ve, da ne bodo drugi ministri prišli, ki bodo po svoje te postave rabili.

Pratobevara priznava važnost te postave, pa svari naj se ne zamenjujejo oblasti postavodajne in izvršilne. Ako postava je, ima jo vlada izvrševati in nikoli se ne sme zaradi grajanja izvrševanja obveljavo deti. On misli, da ko bi se v deželi, kjer je izjemni stan (na Českem zdaj) izvedelo, da se je kaj takega sklenilo, bil bi izjemni stan, odpravljen brez vlade, kar je napaka v državni opravniji.

Dr. Kaiser govori za Kurandov nasvet in navaja kot dokaz analogijo 4. članka nemškega parlamenta. Zgodovina uči, da se ministri ne boje odgovornosti in obtoženja, da se pa boje storiti kaj, kar postava prepoveduje.

Skene govori: Francoska dežela je imela nekdanj izjemno sistemo, vlado strahu. Mi smo hoteli nekaj podobnega imeti in smo si ustanovili izjemno sistemo: vladanje sile posilnega stanja. Francoska sistema je vsaj za opazovalca imela tragičen učinek, tragičen, ker je bil boj divje energije, kjer je vsak svoje življenje zastavil, boj ki je velikansko narasel. O naši sistemski se to ne more trditi; mi padamo iz ene reve v drugo. Zakaj je tako, temu vzrok je, ker vlada še zmerom oseba na sistema, kakor nekdanj, osebna sistema ki je vrgla Baha in Šmerlinga in ki bo vrgla tudi gospode, ki zdaj ministerske klopi lepšajo. . . . Parlament brez pravic je samo mašina za glasovanje (klic: oho!) in govornik obžaluje tiste, ki se dade rabiti, da se iz njih nareja glasovna mašina po deset goldinarjev na dan od ene glave. . . . Razložek je, kako so zadnji ministri nekdanj kot poslanci o §. 13 govorili in kako govore zdaj. Priporoča nasvet Kurande.

Da je pa paragrafa treba, ki to pravico udom zagotavlja — ker brez te pravice zbor ni več reprezentant društva, ampak res le odbor, kakor nekteri odborniki želé, — tega nas zgodovina Matičnih zborov zadosti uči. Opomniti moram, kako čudno sodi o potrebi utrjenih, v §-ih očitno izrečenih pravic moj kritikus. On piše v svoji modrosti tako-le: „Ne ti (namreč §.), ampak iskreno domoljubje naj vlada v narodnem zavodu“. Čemu neki imamo v zakonikih, v ustavih, v najmanjših društvi — paragrafe? „Domoljubnost“ teh ne potrebuje! Kakor da Angličani ali pa Amerikanci niso domoljubni, ker imajo pravice do vsake pičice „železnim paragrafom“ priklenjenje? Trikrat in štirikrat presrečni tedaj divjaki novih in starih svetov, ki ne poznavajo „železnih paragrafov“! Pri teh bi po sodu mojega kritika „Matica“ gotovo naj bolj vspešno delovala.

Kar se tolmačenih mojih nasvetov o delovanji odbora in o dveh častnih osebah, kateri sem — honoris causa — omenil, o tem kritiku to-le: Zakaj jaz sestavo odbora karam, to je jasno, ker odbor sam knjige presoja, kar se mi jako nevarno vidi. Kar pa ona dva rodoljuba zadeva, „ktera menda nista naprosila g. kritika, naj ju na sestavku svojem imenuje“ — to-le: Kar eden nju misli, to mojemu kritiku lahko pismeno pokažem, namreč: „da se čisto strinja z menoj“; kar pa drugega zadeva, o njegovem mnenju ne vem ničesar povedati. Samo to vem, da je dosti drugih, ne menj veljavnih in razboritih ljudi, ki se, kakor od njih samih vem, z menoj soglašajo o glavnih mojih nasvetih. To pa kritiku povem, da meni za drugo prikupljenje ni, nego za tako, ktero mi moji nasveti sami pridobivajo, da mi je tedaj „umazano“ hvalisanje, s katerim bi se komu prilizoval, popolnoma gnušno.

(Dalje prih.)

Baron Tinti govori zoper ta nasvet in za Pratobeverov.

Šindler zagovarja v daljšem govoru Kurandov nasvet in pravi, da sme državni zbor tudi vzeti kar je dal. Zdaj smo v varnem posestvu dobro osnovane ustave, ni se treba tedaj v prejšnje čase ozirati, ko tega ni bilo. Na odgovornost ministrov se ni sklicavati, kajti največa kazen, ki jih more zadeti, je — penzija.

Ryger govori zoper Šindlerja in Kurandov nasvet; za njim Hanisch za nasvet.

Ko sta še ministra Herbst in Berger obširno dokazovala, prvi iz pravniskega stališča, drugi bolj pobijaje vzroke Kurandove, da vladi ni mogoče sprejeti Kurandovega nasveta, bil je zavržen z večino samo dveh glasov. Če se torej odštejejo glasovi ministrov, ostali so ti v manjšini in bi po parlamentarni navadi morali odstopiti.

(Seja 143.) Na dnevnem redu so izjemne naredbe v Pragi in okrajih Smihovo in Karolinovo. Porečevalec dr. Sturm nasvetuje, naj se te naredbe potrdijo in za opravičene spoznajo.

Posl. Greuter je prvi govornik in sicer zoper opravičenje. On pravi: „Dvojna misel je tu mogoča. Ali so te naredbe storile se zaradi obžalovanja vrednih razgrajanj, ali pa zoper opozicijo na Českem, ktera bi se rada zatrla, da si bil skrajni čas poravnati se z njo. Djanske stvari kažejo, da je državnopravna opozicija povod izjemnih naredeb. Če uradno poročilo pravi, da se ni ničesar storilo za obvarovanje razsajanj, vprašam, kdo ima skrivno policijo. Ali je praška mestna policija, ali ni temveč s težkim ljudstvenim denarjem plačana skrivna policija, ki toliko vidi in vé, česar dostikrat še ni. Zakaj ni torej skrivna policija naznanila, da bodo taka razgrajanja? Naznanila ni, ker ni vedela. Zdaj se mestni policiji odgovornost navezuje, za to kar skrivna ni vedela. Že v avgustu je stala pravica družbenega zbiranja za Česko le na papirju. Da Dunaji so bili ekscesi v praterji, zakaj se niso tu izjemne naredbe napravile. . . V Pragi je administracija in pravosodje tako, da bi se „stari Muraviev“ v grobu obrnil. Znano je, da se na Českem ni moglo ni eno politično društvo osnovati, čemu strah pred njimi. Iz vsega tega govornik posnemlje, da je izjemni stan obrnen zoper opozicijo in pravi, da je bil program nemških liberalcev — narodne stranke v Avstriji z bajoneti zasenčiti (ugovor).

(Konec prih.)

## Politični razgled.

„Wien. Zeitg.“ je razglasila postavo, vsled ktere se bo v Cislajtanijski za leto 1868 pobralo 56.548 novakov. Iz med teh jih pride 4433 na Dolénjo, 2227 na Gorénjo Avstrijo, 453 na Solnograško, 6078 na Moravsko, 1495 na Silezijo, 3269 na Štirsko, 1019 na Koroško, 1019 na Kranjsko, 1519 na Primosko, 1500 na Tirolsko in Vorarlberg, 15.464 na Česko, 14.992 na Gališko, 1447 na Bukovino, 1109 na Dalmacijo.

Brambovski odbor je izdelal svoje sporočilo o brambovski postavi, po katerem bo zbornici nasvetoval, naj se potrdi vladna osnova. Po tej se bo vladi za 10 let dovolilo število vojakov in vojni proračun. Državni zbor deset let ne bo imel o tej stvari ničesar glasovati. Trebalo bi „društva v brambo ustavnih pravic državnega zbora“! Odborovo manjšino bo v zbornici zastopal dr. Rechbauer, ki še ni popolnoma postal ministraš.

Okrožnici, ktero je razposlal Beust na zunanje dvore zaradi svojega govora v brambovskem odboru, se je posebno za Prusijo pridelo sporočilo, da je avstrijska vlada posebno gledé Prusije komaj čakala prilike, da bi odpravila vsako napačno mišljenje, ktero bi moglo izvirati iz krivo tolmačenih ali krivo sprejetih sporočil in da hoče in želi Avstrija brez izjeme na vse strani imeti le mirne in prijateljske razmere.

Dunajski listi se posmehujejo malemu pruskemu primenikljeju, ki ni mnogo več, kakor svota, ktero bo Brestel po dovoljenem proračunu še za leto 1868 tirjal. Med tem grunta g. Brestel o novem povešanju davkov, ki se bodo sicer pod lepim imenom dačnih reform zboru predložili, ali ostali vendar le grdi viši davki. Brestel hoče „reformirati“ grunti, hišni davek in dohodnino; upajmo, da te „reformne“ ne bodo kalile javnega miru!

1. nov. se je slovesno obhajal v Zagrebu spomin onih 13 „Ilircev“, ktere so bili 29. julija 1845 v Zagrebu ustrelili.

Praški vredniki se pridno obsodujejo; imen in kazni ne moremo prinašati, sicer bi potrebovali samo za to posebno obširno rnbriko.

Ko bi pri glasovanju o izjemnem stanju na Českem ne bilo glasovalo 6 ministrov za svoje naredbe, ostal bi bil vladni predlog v manjšini, tako pa je štel 2 glasa večine. Veselo tega glasovanja ministerstvo menda ne more biti.

V ogerskem drž. zboru se je pričelo dogovarjanje o poštni pogodbi s Srbijo. — Srbi in Saksi so izstopili iz dotičnega odseka, ker ni obveljala tirjatva, da imajo v Erdelji ravnopravni biti nemški, romunski in magjarski jezik.

Tekoj ko bo dovršil dež. zbor ogerski proračun za leto 1869, vzel bo v pretres vprašanje o združenji Erdeljske.

Prusija je dala Romuncem ne le mnogo orožja, ampak tudi vojakov. Obilno pruskim častnikom opravlja zdaj zemljemerske službe, kacihi 4—5000 mož pa dela pri železnicah. Vsi ti so vojaki.

Romunska vlada je pisala v Pariz, da je vse izlagano, kar so po svetu raznašali ogerski in francoski listi o Mazzinističnih spletkah v donavskih knjevinah. Ob enem trdi, da ni res, da bi se bili tam napravili odbori, ki bi imeli svrho, napraviti v Bulgariji revolucijo, in da bi vlada tudi kaj takega ne trpela.

Nasprotno pa se zopet brzojavlja na Dunaj: Prav marljivo se organizujejo oborožene čete, ki jo imajo mahitati v Bulgarijo. Posebno se to godi, kar so prišli garibaldinski elementi v deželo, glava tega življa je obrist Bedeschini, ki prostovoljce nabira.

Ravno ko je pruski kralj zopet prisezal pri „miru“, izišla je v Parizu brošura, ki razlaga, da je samo Prusija kriva, da se dandenes toliko izdaja v Evropi za vojaštvo. Prusija bi ne razorožila, predno se v vojski premaga; torej je treba, da pelje Francija svojo vojsko k Reni.

Iz Madrida se brzojavlja: Prevosodni minister je ustavil onih 51.990.000 realov, kar so jih dijeceasnska semenišča v podporo prejemale.

## Razne stvari.

\* (Če ne danes, pa jutri). Zarad članka stare „Presse“, o katerem je govoril poslanec L. Svetec v državnem zboru, o katerem je bil o svojem času „Triglav“ svojo rekel in tudi mi prinesli članek „Brezova mast“, pričakovati je tiskovne pravde. Tako poroča „Presse“ sama.

\* (Poličijsko oko.) Ko je bil leta 1853 krojač cesarja napadel a ga rešil mesar iz velike nevarnosti, sedel je isti dan ne dolgo po srečno-nesrečnem dogodku policijski komisar v krčmi dunajskega mesta, ktere lastnik je svojim gostom pripovedoval to najnovejšo dunajsko novico. Ko to nazočí policijski komisar sliši, lesičje pogleda in urno vpraša: „Ali so hudo- dejca zasačili?“ dasiravno bi se bilo smelo pričakovati, da bi bil možiček vprašal: „Ali se je cesar rešil?“ Zarad njegovega očesa bi bil sicer lahko visel na vsacem drevesu Kalenberga drug hudodelec, a cesar bi bil le počival pri svojih predelih v kapucinski raki. K sreči se cesarju slednja nesreča ni pripetila, omenjeni komisar pa po novi organizaciji še dan denes vprašanje: „Ali so hudodejca zasačili?“ Je-li to popraševanje sreča ali — nesreča, tega ne bomo sodili, da se pa godi, smo porok!

\* (Kje dom je moj?) Česki list „Zvon“, ki se je nedavno preselil iz Prage na Dunaj, kjer je pa policija prvo in drugo njegovo številko konfiskovala, potoval bo zdaj v Pešto; ako se mu bodo tudi tam zanjke, spone stavile, romal bo v Berlin — novomodični Ahasverus.

\* (Nesreča brez sreče). 6. t. m. bi se bila imela pri deželni kot kazenski sodnji konečno obravnavati tiskovna pravda proti g. F. Pehaneku, vredniku „Humoristički Listy“, zarad kaljenega javnega mira itd. Obsojenec pa je jel, kakor že mnogokrat, kri bljuvati; zatorej je prosil, naj se konečno obravnavanje preloži, kar se je tudi zgodilo.

\* (Prekrižajte ga!) Nedavno se je obema „Presse-ma“ iz Zagreba brzojavljalo, da se je sešel v Sesvetah velik opozicijski tabor, h kateremu jih je na tisoče prišlo, med obiskovalci tudi mnogo vojaštva in četnikov (Tschentniken). Kakor se je pa pokazalo, ni bil v Sesvetah tabor, ampak — živinski semenj, obiskovalci — krave in volovi, „Tschentniken“ naši čedniki! Gospodu brzojavljavcu „Pressinskem“ bi svetovali, naj bi si pri enakih prilikah napravil črno marogo na čelo, da se ne pomeša in izgubi med — čredo (Tscheteni)!

\* (Kako se konečni parlamentarni govori delajo) je povedal g. Berger, tedaj še niti minister niti eksleuca, ampak samo g. Berger, avstrijski državlján. V 103. seji 26. oktobra 1848 je v nemškem nacionalnem zboru v Frankfurtu tako-le govoril: „Jaz Vam ne bom napravljaj mešanice (Ragout) po znanem govorniškem kuharskem umetovanji (Koch-künstelei), vsled kterega se kdo iz razlaganj svojih predgovornikov izpuli nekoliko izrekov negledé, kako so bili ti izreki med seboj in z družimi zvezani, ter jih polije s potrebno dvoransko hudobnostjo (salonmalice), slabimi šalami, in si tako nareja h koncu državniški govor!“ — Leta 1849 in pa 3. kvartal leta 1868 sta pač najmanj za 20 let narezani!

\* (Goričani 18. oktobra v Palmi.) Da se še jasneje vidi, kam merijo in kaj hočejo nasprotniki Slovencev na Primorskem povzamemo iz „Dom.“ to le poročilo: Iz „G. di Udine“ so posneli mnogi časniki nekaj črtic iz navdušenega popisa sprejema in slavljenja tistih 100—200 Goričanov, kteri so bili šli omenjeni dan tje vdeleževat se tombole in drugih tamonjih veselice obhajanih v spomin „občnega glasovanja“ za ital. kr. l. 1866.

Prišli so jih neki pozdravit in sprejet sam mestni župan s svojim starejšinstvenim odborom in vsi častniki narodne straže. Tudi obedovali so v družbi mestnih zastopnikov.

Iz Vidma je prišel jih pozdravit v imu ondašnjega društva goriških izseljencev (emigracije) g. Pet. Carina, kteri jih je tudi ogovoril, in sicer v garibaldovskem zmislu, izrekiš upanje, da so avstrijsko cesarstvo razdere in da bode vihrala zastava italijanska na naj viših vrhovih julskih Alp. Gor. „rodoljubi“ so mu — se ve da — pritrjevali in dobri dve uri, da je trajalo naj pristrženeje objemanje, poljubovanje, napivanje itd., s kterim so posvečevali bratovsko zvezo med rojaki ta- in unkraj Soče. Poveljnik narodne straže, stotnik Rodolfi, je rekel, ko je od Goričanov slovo jemal, da želi, da bi se Palmavci precej „glasovanja“ (plebiscito) v Gorici vdeležili. — Nazaj gredé pa — pravi „G. di U.“ — so naleteli v avstrijskem Višku na „surove kmete“ (laške, ne slovenske, kakor je Pražka „Corr.“ napačno razumela; v tistih krajeh ni Slovencev), ki so jih s kamenjem napadli. Pomenljivo je, kar na dalje dopisnik iz Palme italijanski vladi svetuje, naj bi, namreč, pomislila, da je nevarno čakati, ter podvzivala rešiti za se izpod razvalin Avstrije južno Tiroljsko („Trentino“), Istro in Goriško, in to zato, da je ne prehiti Nemčija ali „Slavija“, kajti, če se to zgodi, bodo te dežele za Italijo za vselej zgubljene.

## Listnica vredništva.

Gosp. Kl. . . v Gor.: Dali smo e. kr. namestnji, da vladi izroči zapisnik, ktere- ga je podpisal prvosednik z dvema zapisnikarjema. — G. Šči—v v Tr.: Tú menda ostane, kakor je bilo; ne pozabite nas popolnoma, prosimo! — M. V. v Peterburgu: Pričakujemo; saj znate, da nam je jako ljubo.

## Denarja po 6 procentov (hišnim in gruntnim gospodarjem)

na dolgo časa na posodbo, tako da se vračuje v polletnih obrokih, preskrbi J. Melun na stolnem trgu (Domplatz) v Wibmerjevi hiši, 2 nadstr.

Zmeniti se more tam od 10—12 dopoldne.